

Departamento di
Enseñansa Aruba

Landsexamen

GESCHIEDENIS MAVO

VAKINFORMATIE LANDSEXAMEN 2027

Departamento di Enseñansa Aruba
Stadionweg 37
Tel: 5283400
Email: examen@ea.aw
Website: www.ea.aw

Departamento di
Enseñansa Aruba

Landsexamen

De vakinformatie wordt samengesteld door Departamento di Enseñansa Aruba en vastgesteld door de minister.

Inhoud

1. INLEIDENDE OPMERKINGEN	4
2. EXAMENPROGRAMMA	4
3. CENTRAAL EXAMEN	5
4. COMMISSIE-EXAMEN	5
5. BEREKENING EINDCIJFER	6
BIJLAGE 1 EXAMENSTOF	7

1. Inleidende opmerkingen

Het landsexamen geschiedenis mavo bestaat uit een centraal schriftelijk examen en een commissie-examen. Beide onderdelen zijn verplicht. Voor dit vak is er één (1) schriftelijk commissie-examen. In het examenprogramma staat onder andere vermeld welke examenstof centraal wordt getoetst en welke delen via het commissie-examen aan bod komen.

2. Examenprogramma

In [Bijlage 1](#) staat een beschrijving van de examenstof.

In de onderstaande tabel geeft een 'ja' aan in welk examen de vaardigheden en kennis getoetst worden.

Tabel 1 verdeling van de vaardigheden en kennis over de verschillende examens

Domein	Subdomein en eindtermen	Centraal examen	Schriftelijke commissie-examen
A. Oriëntatie op leren en werken		nee	nee
B. Basisvaardigheden		ja	ja
C. Vaardigheden in relatie tot structuurbegrippen	C1: Bron- en vraagstelling	nee	nee
	C2: Feit en mening	nee	ja
	C3: Oorzaken en gevolgen	ja	ja
	C4: Verandering en continuïteit	ja	ja
	C5: Inleving en standplaats	ja	ja
	C6: Interpretatie	ja	ja
	C7: Historisch onderzoek	nee	nee
	C8: Informatie- en communicatietechnologie	nee	nee
D. Sociaal-economische aspecten	Levensonderhoud, sociale verhoudingen en primaire samenlevingsverbanden	ja	ja
E. Bestuur en politiek	E1: Staten en naties	nee	nee
	E2: Oorlog en vrede	ja	ja
	E3: Staatsinrichting	nee	ja

Domein	Subdomein en eindtermen	Centraal examen	Schriftelijke commissie-examen
F. Cultureel-maatschappelijke aspecten	F1: Acculturatie	nee	nee
	F2: Vormgeving van de Arubaanse cultuur	nee	nee
G. Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie		nee	nee
H. Vaardigheden in samenhang		nee	nee

3. Centraal examen

Het centraal examen geschiedenis voor de mavo is een schriftelijk examen. Het examen heeft betrekking op de domeinen B, C (C3 t/m C6), D en E (E2) zoals aangegeven in het examenprogramma (zie [Bijlage 1](#)).

In de onderstaande tabel staat een overzicht van de aard, de duur, de toegestane hulpmiddelen en de weging van het centraal examen.

Tabel 2 voorschriften voor het centraal examen:

Opdracht	Tijdsduur	Toegestane hulpmiddelen	Weging
Lezen van vragen en beantwoorden.	120 minuten	Staat in de rooster van het centraal examen	1

4. Commissie-examen

De volledige examenstof wordt verdeeld over één (1) schriftelijk commissie-examen. Het examen heeft betrekking op de domeinen B, C (C2 t/m C6), D en E (E2 en E3) zoals aangegeven in het examenprogramma. (zie [Bijlage 1](#)).

In de onderstaande tabel staat een overzicht van de aard, de duur, de toegestane hulpmiddelen en de weging van het commissie-examen.

Tabel 3 voorschriften voor het commissie-examen

Commissie-examen	Opdracht	Tijdsduur	Herkansing mogelijk	Weging
Schriftelijke commissie-examen	Lezen en beantwoorden/maken van vragen en opdrachten	120 minuten	ja	1

5. Berekening eindcijfer

Het eindcijfer is het gemiddelde van het cijfer voor het centraal examen en het cijfer voor het commissie-examen.

Eindcijfer=

(cijfer centraal examen + cijfer commissie-examen) gedeeld door 2, afgerond op een heel getal.

Bijlage 1 Examenstof

A Oriëntatie op leren en werken

1. De kandidaat kan zich bewust worden van de eigen achtergrond, interesses, motivatie, sterke en zwakke punten door terug te kijken op eigen ervaringen en deze schriftelijk, mondeling en/of beeldend weer te geven.
2. De kandidaat kan de eigen mogelijkheden en interesses in geschiedenis verwoorden in het licht van vervolgstudie, beroepen en maatschappelijk functioneren.
3. De kandidaat kan de rol en het belang aangeven van geschiedkundige kennis en vaardigheden in discussie over maatschappelijke vraagstukken.
4. De kandidaat kan de rol en het belang aangeven van geschiedkundige kennis en vaardigheden in verschillende arbeidsgebieden en werksoorten.
5. De kandidaat kan de eigen interesse en affiniteit verwoorden met bepaalde arbeidsgebieden, werksoorten, functies en opleidingen.
6. De kandidaat kan onderzoeksvaardigheden, keuzevaardigheden, reflectievaardigheden en sociaalcommunicatieve vaardigheden inzetten ten behoeve van het eigen keuzeproces.
7. De kandidaat kan eigen waarden en normen verwoorden ten aanzien van betaalde en onbetaalde arbeid en zorgtaken.
8. De kandidaat kan de betekenis verwoorden van een mogelijke arbeidsrol voor zichzelf en anderen.

B Basisvaardigheden

1. De kandidaat kan zelfstandig werken en leren.
2. De kandidaat kan werken met informatie- en communicatietechnologie.
3. De kandidaat kan verantwoord omgaan met apparatuur en instrumenten.
4. De kandidaat kan de Nederlandse taal functioneel gebruiken.
5. De kandidaat kan elementaire rekenvaardigheden toepassen.
6. De kandidaat kan vaardig omgaan met verbale en cijfermatige informatie.
7. De kandidaat kan in het leer- en werkproces adequaat omgaan met zichzelf en anderen.

C Vaardigheden in relatie tot structuurbegrippen: C1 Bron- en vraagstelling

1. De kandidaat kan de aard van verschillende soorten bronnen onderscheiden.
2. De kandidaat kan aan de hand van voorgelegde bronnen vragen formuleren en herkennen.
3. De kandidaat kan bronnen verzamelen om een voorgelegde vraag te beantwoorden.
4. De kandidaat kan de waarde van een bron vaststellen, rekening houdend met representativiteit en betrouwbaarheid.
5. De kandidaat kan onderscheid maken tussen geschreven/ongeschreven bronnen.

C Vaardigheden in relatie tot structuurbegrippen: C2 Feit en mening

1. De kandidaat kan feiten kritisch vaststellen en onderscheid maken tussen feit en mening.
2. De kandidaat kan hindernissen herkennen die objectiviteit in de weg staan.
3. De kandidaat kan een beargumenteerde mening geven over een bepaald onderwerp.

C Vaardigheden in relatie tot structuurbegrippen: C3 Oorzaken en gevolgen

1. De kandidaat kan de oorzaken van verschijnselen en gebeurtenissen aangeven.
2. De kandidaat kan gewilde en ongewilde gevolgen onderscheiden.
3. De kandidaat kan direct optredende en later aan de dag tredende gevolgen van elkaar onderscheiden.
4. De kandidaat kan een onderscheid maken tussen oorzaken en de directe aanleiding van een gebeurtenis.
5. De kandidaat kan ordening aanbrengen in historische gebeurtenissen, volgens chronologische volgorde en volgens de indeling van de geschiedenis in tijdvakken, via de tijdbalken. Hierbij kan de kandidaat een tijdbalk van de wereldgeschiedenis, Latijns-Amerikaanse geschiedenis en de Arubaanse geschiedenis weergeven.

C Vaardigheden in relatie tot structuurbegrippen: C4 Verandering en Continuïteit

1. De kandidaat kan ontwikkelingen in een bepaalde tijd aanwijzen.
2. De kandidaat kan onderscheid maken tussen dingen die constant gebeuren en bijzondere of incidentele gebeurtenissen.
3. De kandidaat kan factoren onderkennen die verandering of behoud van het bestaande bevorderen.
4. De kandidaat kan onderkennen dat elke tijd wordt beïnvloed door het verleden.

C Vaardigheden in relatie tot structuurbegrippen: C5 inleving en standplaats

1. De kandidaat kan zich verplaatsen in motieven, interesses, waarden en verwachtingen van mensen van vroeger.
2. De kandidaat kan standplaatsgebondenheid van anderen en van zichzelf onderkennen, onder andere bij het bestuderen van bronnen.
3. De kandidaat kan de handelingen van personen en situaties uit het verleden beschrijven en verklaren, rekening houdend met opvattingen uit die tijd.

C Vaardigheden in relatie tot structuurbegrippen: C6 Interpretatie

1. De kandidaat kan een historische situatie zo goed mogelijk reconstrueren.
2. De kandidaat kan verbanden leggen tussen verzamelde gegevens.
3. De kandidaat kan een hoeveelheid gegevens in een interpretatie verwerken.
4. De kandidaat kan aangeven dat het vergelijken in de tijd het zicht op de eigen tijd vergroot.

C Vaardigheden in relatie tot structuurbegrippen: C7 Historisch onderzoek

1. De kandidaat kan een hoofdvraag opstellen voor een (beperkt) historisch onderzoek met de daarbij behorende deelvragen.
2. De kandidaat kan een plan van aanpak maken en volgen.
3. De kandidaat kan relevant bronnenmateriaal selecteren en verwerken.
4. De kandidaat kan een conclusie/antwoord op de hoofdvraag formuleren.
5. De kandidaat kan onderzoeksresultaten presenteren.
6. De kandidaat kan een eigen onderzoek evalueren.

C Vaardigheden in relatie tot structuurbegrippen: C8 Informatie- en Communicatietechnologie

1. De kandidaat kan gebruik maken van informatie- en communicatietechnologie bij het raadplegen, verwerken en presenteren van informatie.

D Sociaal-economische aspecten: D1 Levensonderhoud, sociale verhoudingen en primaire samenlevingsverbanden

1. De kandidaat kan beschrijven onder invloed van welke omstandigheden en processen tijdens de overgang van een agrarisch-ambachtelijke naar een industriële maatschappij/technologisch tijdperk, veranderingen zijn opgetreden in de economische en sociale structuur.
2. De kandidaat kan een verband leggen tussen de economische ontwikkeling en de veranderingen die zijn opgetreden ten aanzien van productie, distributie, arbeid, natuur en techniek.
3. De kandidaat kan invloed en gevolgen beschrijven van deze historische processen op arbeidsomstandigheden en –verhoudingen.
4. De kandidaat kan de invloed van sociale wetgeving en sociaal-politieke bewegingen op primaire samenlevingsverbanden beschrijven.

E Bestuur en politiek: E1 Oorlog en vrede

1. De kandidaat kan uitleggen onder invloed van welke omstandigheden en processen in de 19de en 20ste eeuw veranderingen zijn opgetreden in de internationale betrekkingen op het gebied van oorlogvoering, veiligheid en vrede.
2. De kandidaat kan historische voorbeelden geven van de escalatie van nationale en internationale conflicten en oorlogen.
3. De kandidaat kan de mate van institutionalisering van internationale samenwerking op het gebied van vrede en veiligheid beschrijven en verklaren en daarbij de betekenis van het internationaal recht aangeven.
4. De kandidaat kan internationale tegenstellingen en conflicten in verband brengen met ideologische, economische en machtspolitieke belangen

E Bestuur en politiek: E1 Staten en naties

1. De kandidaat kan uitleggen onder invloed van welke omstandigheden en processen natievorming in de 19de en de 20ste eeuw heeft plaatsgevonden. Tevens kan de kandidaat verschillende staatsvormen omschrijven.
2. De kandidaat kan verschillende staatsvormen herkennen zoals een federale staatsvorm, eenheidsstaat, totalitaire staat en een dictatoriale staat.
3. De kandidaat kan verschillende vormen van nationalisme onderscheiden.
4. De kandidaat kan het proces van natievorming verklaren en daarbij de rol van taal, onderwijs, cultuur en politiek aangeven

E Bestuur en politiek: E2 Staatsinrichting

1. De kandidaat kan uitleggen onder invloed van welke omstandigheden en processen het politiek systeem en de politieke cultuur op Aruba zich sinds het begin van de 20ste eeuw hebben ontwikkeld.
2. De kandidaat kan uitleggen hoe het bestuur op Aruba in elkaar zit en hoe Aruba aan haar Status Aparte is gekomen.
3. De kandidaat kan de positie van Aruba binnen het koninkrijk der Nederlanden omschrijven.

F Cultureel-maatschappelijke aspecten: F1 Acculturatie

1. De kandidaat kan uitleggen op welke wijze migratiebewegingen van invloed zijn geweest op culturele veranderingen tijdens de overgang naar de verschillende maatschappijtypen.
2. De kandidaat kan gevolgen voor “autochtonen” van de komst van nieuwe migrantengroepen en reacties van deze migranten op hun nieuwe omgeving beschrijven.

F Cultureel-maatschappelijke aspecten: F2 Vormgeving van de Arubaanse cultuur

1. De kandidaat kan gewoonten en gebruiken, normen en waarden, opvattingen van sociale groepen herkennen als kenmerkend voor bepaalde groepen en het belang van deze groepen voor maatschappelijke ontwikkelingen toelichten.
2. De kandidaat kan eigen gewoonten, normen en waarden, opvattingen vergelijken met die van vroeger en de hedendaagse sociale groepen.
3. De kandidaat kan aangeven wat de invloed van taal, media, onderwijs en volksverhalen is op het ontwikkelen van de identiteit van een volk.

G Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie

1. De kandidaat kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van de praktische opdracht.

H Vaardigheden in samenhang

1. De kandidaat kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.